

Sjöfylleri

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om sjöfylleri. Enligt utskottet bör regeringen utvärdera det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010.

Behandlade förslag

17 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Sjöfylleri	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	9
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sjöfylleri

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvärdering av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010 och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2016/17:204 av Caroline Szyber (KD),
 2016/17:807 av Finn Bengtsson m.fl. (M),
 2016/17:1437 av Johan Hedin (C),
 2016/17:1474 av Sten Bergheden (M),
 2016/17:1937 av Staffan Danielsson (C),
 2016/17:2113 av Maria Stockhaus (M),
 2016/17:2123 av Edward Riedl (M),
 2016/17:2576 av Anti Avsan (M),
 2017/18:247 av Edward Riedl (M),
 2017/18:1438 av Lotta Finstorp (M),
 2017/18:2170 av Maria Stockhaus (M),
 2017/18:2236 av Finn Bengtsson m.fl. (M),
 2017/18:2831 av Jan Ericson (M),
 2017/18:3214 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 3,
 2017/18:3476 av Johan Hedin (C) och
 2017/18:3575 av Robert Hannah m.fl. (L) samt
 bifaller delvis motion
 2017/18:2314 av Anti Avsan och Isabella Hökmark (båda M).

Stockholm den 26 oktober 2017

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S), Mats Green (M), Hillevi Larsson (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Thomas Finnborg (M), Eva Sonidsson (S), Emma Hult (MP), Lars Beckman (M), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilander (SD), Robert Hannah (L), Nooshi Dadgostar (V), Maria Strömkvist (S) och Solveig Zander (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 17 motionsyrkanden om sjöfylleri från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18. I motionerna föreslås i huvudsak tillkännagivanden om att en utvärdering bör göras av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Sjöfylleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvärdering av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010 och tillkännager detta för regeringen.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3214 begär Ewa Thalén Finné m.fl. (M) ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010 (yrkande 3).

Motsvarande förslag läggs fram i kommittémotion 2017/18:3575 av Robert Hannah m.fl. (L).

Motsvarande förslag läggs även fram i motionerna 2016/17:204 av Caroline Szyber (KD), 2016/17:807 av Finn Bengtsson m.fl. (M), 2016/17:1437 av Johan Hedin (C), 2016/17:1474 av Sten Bergheden (M), 2016/17:1937 av Staffan Danielsson (C), 2016/17:2113 av Maria Stockhaus (M), 2016/17:2123 av Edward Riedl (M), 2016/17:2576 av Anti Avsan (M), 2017/18:247 av Edward Riedl (M), 2017/18:1438 av Lotta Finstorp (M), 2017/18:2170 av Maria Stockhaus (M), 2017/18:2236 av Finn Bengtsson m.fl. (M), 2017/18:2831 av Jan Ericson (M) och 2017/18:3476 av Johan Hedin (C).

I motion 2017/18:2314 föreslår Anti Avsan och Isabella Hökmark (båda M) ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att den fasta, nedre promillegränsen för sjöfylleri tas bort.

Bakgrund

Den 1 juni 2010 utvidgades straffansvaret för sjöfylleri genom att det i sjölagen infördes en fast, nedre promillegräns på 0,2 promille alkohol i blodet, motsvarande 0,10 milligram per liter i utandningsluften. Straffansvaret gäller den som framför ett fartyg eller i övrigt på ett fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss, förutsatt att fartyget antingen med motordrift kan framföras med en hastighet om minst 15 knop eller har ett skrov med en största längd av minst tio meter. Regeln gäller både yrkessjöfart och fritidssjöfart. Även straffansvaret för grovt sjöfylleri utvidgades så att ansvar kan följa direkt vid en alkoholkoncentration om minst 1,0 promille i blodet, motsvarande 0,50 milligram per liter i utandningsluften (prop. 2009/10:76, bet. 2009/10:CU14, rskr. 2009/10:238).

I betänkande 2009/10:CU14 anförde civilutskottet, efter att ha begärt in yttrande från justitieutskottet, bl.a. följande.

För exempelvis vägtrafiken gäller ett straffansvar för rattfylleri för den som för ett fordon efter att ha druckit alkohol och under eller efter färden har en alkoholkoncentration på minst 0,2 promille i blodet eller motsvarande i utandningsluften. Ansvar för grovt rattfylleri följer vid en alkoholkoncentration på minst 1,0 promille i blodet eller motsvarande i utandningsluften.

Frågan om det även bör införas en fast, nedre promillegräns till sjöss har varit föremål för upprepad behandling i riksdagen och utretts i omgångar, senast av Rattfylleriutredningen. Civilutskottet anser att en förutsättning för att införa en sådan gräns är att förhållandena till sjöss och riskerna med alkoholpåverkan i sjötrafiken någorlunda kan jämföras med vägtrafiken. Som regeringen pekar på i propositionen har yrkessjöfarten, som transporterar såväl passagerare som gods, varit föremål för en markant tillväxt under ett antal år och förekommer i betydande omfattning. Även fritidssjöfarten har ökat kraftigt under flera år. Antalet svenska fartyg som används för fritidsändamål kan uppskattas till åtminstone 750 000. Till det kommer fritidstrafik med utländska fartyg i svenskt vatten. Fritidsfartygen är dessutom generellt sett större och snabbare än tidigare. Vidare har restaurangverksamheten och andra nöjesetablissemang längs kusterna och i skärgårdsområdena ökat och därmed tillfällena till alkoholförtäring, inte minst i samband med fritidssjöfart. Allt detta innebär att det finns en påtaglig olycksrisk vid alkoholpåverkan hos den som framför ett fartyg eller annars har en viktig trafiksäkerhetsuppgift ombord.

Civilutskottet delar justitieutskottets uppfattning att det finns skäl för att även införa en nedre promillegräns på 0,2 för sjötrafiken. En sådan promilleregeln kan antas utgöra ett effektivt medel för att motverka alkoholpåverkan i samband med sjötrafik.

I likhet med regeringen anser civilutskottet att en sådan promilleregeln bör avgränsas i fråga om vilka fartyg den ska omfatta. Regeln motiveras av trafiksäkerhetsskäl och bör därför omfatta fartyg med sådana hastighetsresurser eller av sådan storlek att det finns beaktansvärda risker med att framföra fartyget eller utföra annan väsentlig uppgift ombord i alkoholpåverkat tillstånd. Å andra sidan är det viktigt att promilleregeln inte omfattar fler fartyg än vad som är nödvändigt. Utskottet anser mot denna bakgrund att den föreslagna avgränsningen framstår som lämplig. Det kan i sammanhanget understrykas att den som framför ett fartyg som inte omfattas av promilleregeln ändå kan göra sig skyldig till sjöfylleri. Detsamma gäller den som i övrigt fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för sjösäkerheten på ett sådant fartyg. Detta gäller om personen är så påverkad av alkohol eller något annat medel att det kan antas att han eller hon inte kan utföra sin uppgift på ett betryggande sätt.

Civilutskottet ställer sig även bakom förslaget att utvidga straffansvaret för grovt sjöfylleri så att ansvar kan följa direkt vid en alkoholkoncentration om minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften. En sådan ordning motsvarar också vad som gäller för onycterhetsbrotten i vägtrafiken.

Tidigare behandling

I samband med lagförslaget om en nedre promillegräns för sjöfylleri behandlade utskottet motioner med förslag på ett tillkännagivande om att den nya lagstiftningen bör följas upp. Utskottet anförde att det alltid är angeläget

att beslutad lagstiftning följs upp och att utskottet förutsatte att så skulle ske även i detta fall. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2009/10:CU14, rskr. 2009/10:238).

Utskottet har härefter vid flera tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkanden om att bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen bör utvärderas, senast hösten 2015 (bet. 2015/16:CU2). Utskottet uttalade då, på samma sätt som tidigare, att det är angeläget att beslutad lagstiftning följs upp och att utskottet förutsätter att så kommer att ske även när det gäller det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri som infördes 2010. Eftersom utskottet utgick från att regeringen noga följer frågan fanns det enligt utskottet inte behov av något tillkännagivande. Riksdagen följde utskottets förslag.

Interpellationssvar

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde i ett interpellationssvar den 3 mars 2017 om utvärdering av sjöfyllertilagstiftningen bl.a. följande (ip. 2016/17:229).

Under den tid lagstiftningen har varit i kraft har antalet misstänkta sjöfylleri brott årligen minskat i förhållande till antalet genomförda kontroller. Såväl Polismyndigheten som Kustbevakningen har noterat en attitydförändring till alkohol i samband med båttrafik och att de flesta verkar följa den nya lagstiftningen.

Bilden är alltså att lagstiftningen i kombination med de kontroller som görs har en preventiv inverkan på sjöfylleri, vilket också var ett av skälen till lagändringen 2010. Trenden gällande andelen personer som misstänks för sjöfylleri har varit tydligt nedåtgående.

Jag vill erinra om att det var alliansregeringen och min företrädare Beatrice Ask som genomförde detta.

Vi kan titta på effekterna och polisresurserna. Inför denna interpellationsdebatt hämtade vi nämligen in underlag från Brottsförebyggande rådet, Kustbevakningen och polisen.

Jag kan konstatera, om jag får dra några statistiksiffror, att antalet anmälda sjöfylleri under dessa år har minskat med 43 procent. Brå konstaterar att de lagförda sjöfyllerierna har minskat med 40 procent. De grova lagförda brotten har minskat med 25 procent. Kustbevakningen konstaterar att andelen upptäckta brott per kontroll också har minskat, från 9 procent till 3,5 procent. Kustbevakningen gör bedömningen att det har skett en beteendeförändring, och detsamma säger sjöpolisen.

Vad gäller resursanvändningen har man konstaterat att detta inte är något som tränger ut annan verksamhet. Det finns en ökad regelefterlevnad, vilket har gjort att man faktiskt har kunnat minska antalet kontroller under senare år, och därigenom har man kunnat allokera resurserna på annat sätt.

Under dessa år har drunkningsolyckorna minskat. Mellan åren 2004 och 2009 drunknade i genomsnitt 36 personer per år. Mellan 2010 och 2015 är siffran nere i 30 personer. Vi vet att utöver flytväst är alkohol en av orsakerna till att människor omkommer.

Uppföljning och utvärdering efterfrågas. Jag tycker att vi gör så här: Jobbet är redan gjort i och med det underlag som vi hämtade in från myndigheterna inför denna interpellationsdebatt. Vi kommer att upprätta en promemoria med all information som vi har hämtat in vad gäller den

statistik som finns tillgänglig, och vi kommer att offentliggöra den. Sedan får var och [en] dra egna slutsatser om effekterna av lagstiftningen.

Man får nog ändå konstatera att den lag som ni införde faktiskt har haft en positiv effekt på såväl regelefterlevnad som säkerhet till sjöss.

Promemoria om uppföljning av sjöfyllerilagstiftningen

Den promemoria som justitie- och inrikesminister Morgan Johansson hänvisade till i det ovan redovisade interpellationssvaret upprättades den 20 mars 2017 (Ju2017/02678/L5).

Som bakgrund anges i promemorian att Justitiedepartementet, i syfte att följa upp bl.a. utvecklingen av anmälda brott och av lagföringen för brotten sjöfylleri och grovt sjöfylleri, har efterfrågat statistikunderlag från Brottsförebyggande rådet (Brå) och Polismyndigheten samt gått igenom befintlig statistik från Kustbevakningen. Vidare har befintlig statistik från Transportstyrelsen i fråga om omkomna i fritidsbåtsolyckor gått igenom. Det underlaget har sammanställts i promemorian.

Det huvudsakliga innehållet i promemorian framgår av statsrådet Morgan Johanssons interpellationssvar, i enlighet med vad som redogjorts för tidigare.

Svar på skriftliga frågor

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson hänvisade i sina svar den 21 respektive den 30 juni 2017 på två skriftliga frågor om en översyn av sjöfyllerireglerna (fr. 2016/17:1580 och 2016/17:1669) till det interpellationssvar som redovisas ovan, liksom till den efterföljande promemorian. Statsrådet anförde därutöver bl.a. följande.

Av promemorian ... framgår bl.a. att Transportstyrelsen och Sjösäkerhetsrådet har som mål att antalet omkomna i fritidsbåtsolyckor, räknat på ett glidande femårsmedelvärde, ska minska till 25 personer per år till år 2020. Det femåriga medelvärdet låg 2011 på 36 och är nu nere i 30.

Det kan också konstateras att Sveriges lagstiftning på området inte påtagligt skiljer sig från våra nordiska grannländers motsvarighet.

Det är naturligtvis viktigt att genomförda reformer vid behov följs upp. För närvarande ser jag dock inget behov och någon översyn av sjöfyllerireglerna planeras inte.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet framhållit vid tidigare behandlingar är det alltid angeläget att beslutad lagstiftning följs upp. Det kan konstateras att lagstiftningen om ett utvidgat straffansvar för sjöfylleri i form av en fast, nedre promillegräns infördes 2010. Som framgår av redogörelsen ovan har regeringen gjort en viss uppföljning av lagstiftningen. Utskottet anser att det nu finns skäl att gå vidare med en grundligare utvärdering av lagstiftningens tillämpning och effekter. Vid en sådan utvärdering bör man även överväga om det finns behov av ändringar i något avseende. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:204 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera lagstiftningen om sjöfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:807 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av möjligheten att justera den högsta tillåtna alkoholmängden i blodet vid framförande av fritidsbåtar i den s.k. sjöfyllerilagen så att den harmoniseras med lagstiftningen i närliggande länder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1437 av Johan Hedin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera lagstiftningen om sjöfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1474 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera promillegränsen på sjön och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1937 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera sjöfyllerilagen i syfte att göra anpassningar i nordisk riktning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2113 av Maria Stockhaus (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering av sjöfyllerilagen bör göras för att visa om lagen haft någon effekt och hur mycket resurser som krävts av polisen och rättsväsendet för att kontrollera lagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2123 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2576 av Anti Avsan (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av sjöfyllerilagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:247 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1438 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om sjöfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2170 av Maria Stockhaus (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering av sjöfyllerilagen bör göras för att visa om lagen haft någon effekt och hur mycket resurser som krävts av polis och rättsväsendet för att kontrollera lagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2236 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en grundlig översyn av den s.k. sjöfyllerilagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2314 av Anti Avsan och Isabella Hökmark (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa promillegränsen vid enkelt sjöfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2831 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering av sjöfyllerilagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3214 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av sjöfyllerilagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3476 av Johan Hedin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera lagstiftningen om sjöfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3575 av Robert Hannah m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av bestämmelsen om sjöfylleri, med bibehållande av de alkoholpolitiska ambitionerna bakom dagens bestämmelse, och tillkännager detta för regeringen.